

NAMAZIN KILINIŞI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمْنَى وَإِذَا

خَلَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِتَكُونَ الْيَمِينُ

أَوَّلُهُمَا تُنْعَلُ وَآخِرُهُمَا تَنْزَعُ

(حم.م.د.د.ت.ه.ه. عن أبي هريرة)

RE. 36/6 (*İze'n-teale ehadüküm felyebde' bi'l-yümnâ, ve izâ halea felyebde' bi'ş-şimâli, li-tekûni'l-yemînü evvelühümâ tün'al, ve âhiruhümâ tenza'.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Beraber bir salât ü selâm okuyalım:

Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim... (3 defa)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nail eylesin...

a. Önce Sağ Ayağı Giyinmek

Ahmed ibn-i Hanbel, Bu hârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî ve İbn-i Mâce Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُمْنَىٰ وَإِذَا
خَلَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِتَكُونَ الْيَمِينُ
أَوْلَهُمَا تُنْعَلُ وَآخِرُهُمَا تُنْزَعُ

(حم.خ.م.د.ت.ه.ه. عن أبي هريرة)

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.190, no:5407; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.486, no:3913; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.419, no:1701; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.185, no:3610; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.486, no:2606; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.283, no:7799; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.432, no:4060; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.178, no:6274; Ebû, Avâne, *Müsned*, c.V, s.265, no:8669; İshak ibn-i Râhoveyh, *Müsned*, c.I, s.143, no:75; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.252, no:1287; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VIII, s.226, no:25416; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l- Esmâ*, c.I, s.15, no:11; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.132; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.409, no:41604; Câmiü'l-Ehâdîs, c.II, s.411, no:1520.

RE. 36/6 (*İze'nteale ehadüküm felyebde' bi'l-yümnâ, ve izâ halea felyebde' bi'ş-şimâli, li-tekûni'l-yemînü evvelühümâ tün'al, ve âhiruhümâ tenza'.*)

(*İze'nteale ehadüküm felyebde' bi'l-yümnâ*)
“Sizden biriniz ayakkabısını giyeceği zaman, sağ ayağıyla başlasın. (*Ve izâ halea felyebde' bi'ş-şimâli*) Çıkaracağı zaman da önce sol ayağını çıkarsın!”

(*Li-tekûni'l-yemînü evvelühümâ tün'al*)
“Giyište sağ ayak ilk olsun; (*ve âhiruhümâ tenza'*) çıkarışta sol ayak ilk olsun, sağ ayak ikinci, yani sonuncu olsun.” diye buyurmuş.

Bu İslâm'ın edeplerinden bir edeptir. Ne diyor?

“—Ayakkabılarınızı giyerken evvela sağ ayağınızı giyiniz.”

Diyeceksiniz ki:

“—Bundan ne olur? İster sağımı giyerim ister solumu giyerim, bundan ne çıkacak yani?”

Ama Cenâb-ı Peygamber bizi bir edebe alıştırtıyor ki, sağ duyguların gelişmesine vesile olur, her işinde sağı takip et; yemekte sağ elinle ye, alırken sağ elinle al, verirken sağ elinle ver, giyerken de sağ ayağını giy, evinden çıkarken de sağ ayağını at da çık. Sağa karşı insanlarda bir gelişmenin husûlüne vesile olsun diye.

Binâenaleyh;

“—Evvela sağ ayağınızı giyin, ayakkabılarınızı çıkarırken de evvelâ solu çıkarın ayağınızdan...”

Giyerken sağınızı önce giyin, çıkarırken de solunuzu önce çıkarın!”

Camiye girerken de öyle... Camiye girerken evvela sağ ayağınızı atarsın, duası da var duasını okursun:²

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

(*Allàhümme'ftah lî ebvâbe rahmetike*) “Yâ Rabbi, sen bana rahmetinin kapılarını aç!” dersin.

Çıkarken de evvelâ sol ayağınızı atarsın, şu duayı okursun:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ

(*Allàhümme'ftahlî ebvâbe fadlık*) “Yâ Rabbi, bana fadl u kereminin, ihsanının kapılarını aç!”

Duasını bilmiyorsan; “Yâ Rabbi! Hakkımda hayırlısını et, mübarek et, şu et, bu et!” diye güzel güzel bildiğin şeylerden yalvarırsın Cenâb-ı Hakk’a.

Niçin böyle yapacaktınız?

(*Li-tekûni'l-yemînü evvelühümâ tün'al*) “Sağ ilk giren ayak olsun, (*ve âhiruhümâ tenza'*) ve son çıkarılan ayak olsun.”

² Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.378, no:486; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.152, no:2096; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.660, no:20787; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.111, no:1874.

Sağın kıymetini duyuruyor bize. Allah kusurlarımızı affetsin... Buna çocuklarımızı daha küçükken alıştırmamız lâzım!

Giyerken sağından giydir, elbisesinde olsun, dersinde olsun, gidişinde olsun, her nerede olursa olsun sağını takip etmesini çocuk öğretilsin, ki sonunda da sağcı olsun demek.

b. Meclise Girmenin Âdâbı

Taberânî, Beyhakî ve Begavî Şeybe ibn-i Osman RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:³

إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ فَإِنْ
وَسِعَ لَهُ فَلْيَجْلِسْ وَإِلَّا فَلْيَنْظُرْ
إِلَى أَوْسَعِ مَكَانٍ يَرَاهُ فَلْيَجْلِسْ فِيهِ

(غ. طب. هب. عن مصعب عن أبيه)

RE. 36/7 (*Ize'ntehâ ehadüküm ile'l-meclisi, fein vüssia lehû felyeclis, ve illâ felyenzur ilâ evsai mekânin yerâhü, felyeclis fîh.*)

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.300, no:7197; Mâlik, *Muvatta' (Rivâyet-i Muhammed)*, c.III, s.336, no:874; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.115, no:12919; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, c.X, s.30, no:3278; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.511; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.251, no:847; Mus'ab ibn-i Şeybe babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.138, no:25393; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.412, no:1522.

(Ize'ntehâ ehadüküm ile'l-meclisi) “Sizden biriniz bir meclise, toplantıya, insanların toplandığı bir yere gittiği zaman, (fein vüssia lehû) eğer kendisine bir yer açılır da ‘buyur’ derlerse, (felyeclis) açılan yere otursun. (Ve illâ) Eğer bir yer göstermezlerse; herkes olduğu gibi duruyor, kılını kıpırdatmıyor. (Felyenzur ilâ evsai mekânin yerâhü) O zaman şöyle bakınsın, nerede boş bir yer bulursa, (felyeclis fîh) o boş gördüğü yere gitsin otursun, kimseyi rahatsız etmesin.”

Bundan sonraki hadîs-i şerîf de aynı konuda, aynı şekilde başlıyor. Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn-i Hibbân ve Hâkim Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنْ
بَدَأَ لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ ثُمَّ إِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ
فَلْيَسْتِ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ

(حم. د. ت. ح. ب. ك. عن أبي هريرة)

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.336, no:2630; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.430, no:4532; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.100, no:10201; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.230, no:7142; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.247, no:494; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.439, no:8501; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.364, no:1153; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.317, no:1252; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.342, no:986; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.448, no:8847; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.60, no:7400; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.139, no:25394; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.II, s.413, no:1523.

RE. 36/8 (*İze'ntehâ ehadüküm ile'l-meclisi felyüsellim, fein bedâ lehû en yeclise, felyeclis; sümme izâ kâme felyüsellim, feleyseti'l-ûlâ bi-ehakka mine'l-âhireh.*)

(*İze'ntehâ ehadüküm ile'l-meclisi*) “Sizden biriniz bir meclise varırsa, (*felyüsellim*) önce selâm versin, *Es-selâmü aleyküm* desin.”

Meclise girdiğimiz vakitte ilk vazife “*Es-selâmü aleyküm!*” demek. Eğer bir kimse bir meclise gelir de bu selâmı vermeden oturursa, buna “Hoş geldin!” demek caiz değil. “Ne yapıyorsun?” demek de caiz değil. Çünkü o İslâm’ın ilk şartını, ilk vazifesini yapmadı. İlk vazifesi müslümanlara bir dua edecekti.

“—*Es-selâmü aleyküm!*” demek, “Cenâb-ı Hakk’ın selâmı üzerinize olsun. Sen sağ ol, selâmette ol, rahatsız olma, zaruret görme, belâlar görme, rahat yaşa...” demek.

Bir ufacık kelam ama birçok dualara şâmil. E bundan çekiniyor da Müslüman, kardeşine çok görüyor bunu... Bunu çok gördüğü için, ona “Hoş geldin!” demeye cevaz yok! Hatta bir şey sorarsa cevap vermeye bile lüzum yok. Çünkü İslâm’ın ilk vazifesini yapmadı.

“Geldi, selâm verdi, (*fein bedâ lehû en yeclise*) baktı ki bir yerlerde boşluk var, (*felyeclis*) otursun oraya! (*Sümme izâ kâme felyüsellim*) Sonra gidecek oldu tabii, giderken de yine “*Es-selâmü aleyküm!*” diyerek öyle gitsin!”

Selâmı hem evvel versin hem de sonradan giderken versin! (*Feleyseti'l-ûlâ bi-ehakka mine'l-âhireti*) “Evvelki verdiği selâm sonra verdiği selâmdan daha lâayık değildir. İkisi de lâzımdır.”

c. Namazın Nasıl Kılınacağı

Taberânî Rıfaa ibn-i Râfi' RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

إِذَا أَنْتَ قُمْتَ فِي صَلَاتِكَ فَكَبِّرِ اللَّهَ ثُمَّ اقْرَأْ
مَا تَيْسَّرَ عَلَيْكَ مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ إِذَا أَنْتَ
رَكَعْتَ فَأَثْبِتْ يَدَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ حَتَّى
يَطْمَئِنَّ كُلُّ عَضْوٍ مِنْكَ ثُمَّ إِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ
فَاعْتَدِلْ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَضْوٍ مِنْكَ ثُمَّ إِذَا
سَجَدْتَ فَاطْمَئِنَّ حَتَّى يَعْتَدِلَ كُلُّ عَضْوٍ مِنْكَ
ثُمَّ إِذَا وَضَعْتَ ذَلِكَ فَأَثْبِتْ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ
عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ ثُمَّ أَفْعَلْ مِثْلَ ذَلِكَ فَإِذَا
جَلَسْتَ فِي وَسْطِ الصَّلَاةِ فَاطْمَئِنَّ وَافْتَرِشْ
فَخُذْكَ الْيُسْرَى ثُمَّ تَشَهَّدْ ثُمَّ إِذَا قُمْتَ فَمِثْلَ
ذَلِكَ حَتَّى تَفْرَغَ مِنْ صَلَاتِكَ

(طب . عن رفاعة بن رافع)

RE. 36/9 (*İzâ ente kumte fî salâtike fekebbiri'llâh...*) İlâ âhiril hadis.

Uzunca bir hadîs-i şerîf. Cenâb-ı Peygamber bize namazı nasıl kılacağımızı tarif ediyor:

(*İzâ ente kumte fî salâtike*) “Sen namaz için ayağa kalktığın zaman, (*fekebbiri'llâh*) önce Allahu ekber de, namaza öyle başla! (*Sümme akra' mâ teyessere aleyke mine'l-kur'ân*) Sonra ayakta iken Kur'ân-ı Kerîm'den kolayına gelen münasip bir miktar oku!”

Bundan dolayıdır ki, bizim imamımız Fâtiha-i Şerîf okumasını vaciptir demiştir. Yani bir insan Elham'ı okumasını unutursa namazı sahihtir, secde-i sehiv yapar namaz tamam olur. Fakat Şâfii'ye göre farzdır, Fâtiha'yı okumazsa namazın iadesi lazımdır. Çünkü Peygamber Efendimiz'in Fâtiha'nın okunması hakkında müteaddit hadisleri vardır.

Fakat bu da onun hadisidir ki, (*İkra' mâ teyessere aleyke mine'l-kur'âni*) “Kur'an'dan sana ne kolay geliyorsa onu oku.” dedi, Fâtiha'yı zikretmedi. Onun için Fâtiha'nın okunması bizde vacibdir. Unuttuğumuz taktirde, secde-i sehiv ile namaz tamam olur.

Okuduk Kur'an'ımızdan, okumayı tamamladık. (*Sümme izâ ente rek'ate*) Sonra rukûye gittiğinde, (*feesbit yedeyke alâ rukbeteyke*)

⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.39, no:4528; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.133; Rifâa ibn-i Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.427, no:19629; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.409, no:1517.

dizlerinin üzerine ellerini sıkıca yapıştır, sabitle, orada iyice sabit kıl.” Ne kadar? (*Hattâ yetmainne küllü uzvin minke*) “Şöyle her uzvun rahatlınsın, yerine gelsin.”

Çabuk kalkma, yani acele etme, dinlenmiş olası rükûda. Biz üç kere “*Sübhâne rabbiye'l-azîm*” deriz, kıyası bizde. Çünkü uzununa tahammülümüz yok. Cenâb-ı Peygamber Efendimiz SAS rükûda şunu okurlardı:⁶

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَلَكَ خَشَعْتُ وَبِكَ آمَنْتُ

وَلَكَ أَسَلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ أَنْتَ رَبِّي

خَشَعَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِي

وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِهٖ قَدَمِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

(*Allâhümme leke reka'tü, ve leke haşa'tü, ve bike âmentü, ve leke eslemtü, ve aleyke tevekkeltü; ente rabbî, haşea sem'î, ve basarî, ve muhhî, ve azmî, ve asabî, ve me'stekallet bihî kademi, li'llâhi rabbi'l-âlemîn.*)

[Ey Allahım, sana rükû yapıyorum, senden huşû ediyorum, sana inandım, sana teslim oldum, sana tevekkül ettim. Sen benim Rabbimsin!

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.169, no:1290; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.300, no:3343; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.417, no:649; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.94, no:729; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.32, no:2172; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.342, no:3; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.22, no:152; Hz Hz. Ali RA'dan.

Kulağım, gözüm, iliğım, kemiğım ve sinirlerim ve ayaklarımın taşıdığı her Őeyimle alemlerin Rabbi Allah için korku ve sevgiyle eğiliyorum.]

Rükûda bunu okurdu, ondan sonra kalkardı.

(*Sümme izâ rafa'te re'seke fa'tedil*) “Başını kaldırdığın zaman da tam dik dur. Hemen secdeye inme, orada dur! Rükûda nasıl durdun dinlendin, rükûdan sonra ayakta da dur.”

Orada da Efendimiz Şöyle okurdu:⁷

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلءَ
الأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ أَهْلَ
الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلَّنَا
لَكَ عَبْدٌ أَللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ
لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدِّ

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.III, s.19, no:716; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.87, no:11845; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.344, no:1313; Taberânî, *Müsnedü'Ő- Şâmiyyîn*, c.I, s.178, no:304; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.133, no:355; Ebû Cuhayfe RA'dan. Müslim, *Sahîh*, c.III, s.20, no:737; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.232, no:1906; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.214, no:635; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.I, s.246, no:2559; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*Rabbenâ ve leke'l-hamd, mil'e's-semâvâti ve mil'e'l-ardı, ve mil'e mâ şî'te min şey'in ba'dü, ehle's-senâi ve'l-mecdi, ehakku mâ kale'l-abdü ve küllünâ leke abdün: Allâhümme lâ mâni'a limâ a'tayte, ve lâ mu'tıye limâ menâ'te, ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-cedd.*)

[Ey Rabbimiz! Sana göklerin, yerin ve bundan sonra dilediğin şeylerin dolusu hamd olsun. Kulun söylediği senaya ehil olan ve şerefe lâayık olan sensin! Hepimiz senin kullarınız. Ey Allahım, senin verdiğine kimse engel olamaz, vermediğini de kimse veremez. Hiçbir güç ve kuvvet sahibi fayda veremez, faydayı ancak sen verirsin!]

Ondan sonra secdeye inerdi. Onun için, biz hacca gittiğimiz vakitte, Arapların kıldırıldığı namazı, “Ooo ne kadar uzun yapıyorlar!” diyoruz. Bu duaları okuyorlar da onun için uzun oluyor.

(*Fa'tedil*) “Bu îtidali muhafaza et! Hemen tavuğun yem topladığı gibi başını kaldırıp indirme! (*Hattâ yercia küllü udvin minke*) Her âzan yerli yerine yerleşsin! (*Sümme izâ secedte*) Sonra secdeye vardığın zaman, (*fatmainne hattâ ya'tedilü küllü azmin minke*) Secde ettiğin zaman da yine muntazam bir şekilde secde et ve secdeye vardığın zaman her kemiğin sükûnete ersin. Orada da itminân hasıl olsun, hemen başını koyup da kaldırma.”

Biz üç kere “Sübhâne rabbiye’l-a’lâ” deriz. Bir kere demek de caizdir demişler. Bir kere desen de namaz sahih olur, fakat üç kere demesi mendubdur.

Efendimizin secde okuduğu ise:⁸

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسَلْتُ،

سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ

وَبَصَرَهُ وَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

(Allâhümme leke secedtü, ve bike âmentü, ve leke eslemtü, secede vechiye li’llezî halekahû ve savverahû, ve şakka sem’ahû ve basarahû, ve tebârake’llâhu ahsenü’l-hâlikîn.)

[Allahım, sana secde ettim, sana inandım, sana teslim oldum. Yüzüm de, kendisini yaratıp şekillendiren, ona kulağını, gözünü takana secde etmiştir. Yaratanların en güzeli olan Allah ne yücedir.]

اللَّهُمَّ سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَخَيَالِي وَآمَنَ بِكَ

فُوَادِي أَبُوءُ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي

وَهَذَا مَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ

لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ هَذِهِ يَدَيَّ

وَمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي

(*Allâhümme secede leke sevâdî ve hayâlî, ve âmene bike fuâdî, ebûu bi-ni'metike aleyye, ve ebûu bi-zenbî, ve hâzâ mâ ceneytü alâ nefsi, fağfirli feinnehû lâ yağfiru'z-zunûbe illâ ente, hâzihî yedeyye ve mâ ceneytü alâ nefsi*)⁹

[Yâ Rabbi, sana vücudum ve hayalimle secde ettim, gönülden inandım. Üzerimdeki nimetlerini ve günahlarımı itiraf ediyorum. Kendime zulmettim. Beni affeyle... Çünkü senden başkası günahları affedemez. İşte ellerim ve kendime karşı işlediğim günahlarım.] der, secdede bunu okurdu.

Secdeden kalktıktan sonra diyor ki:

(*Sümme izâ vada'te zâlike fe'sbit hattâ yercia küllü azmin ilâ mevdihî*) Sonra oradan kalkınca bütün kemiklerin yerlerine gelinceye kadar sabit ol! Yine îtidalini muhafaza et, hemen ikinci secdeye gitme!”

⁸ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.169, no:1290; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.300, no:3343; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.417, no:649; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.346, no:1044; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.94, no:729; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.32, no:2172; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.342, no:3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.316, no:1978; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.335, no:673; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.22, no:152; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.316, no:1115; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

⁹ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.322, no:2034; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.130, no:1333; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.II, s.55, no:287; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.315, no:2779; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.IV, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.273; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ne diyeceksin? Celsedeki dua:¹⁰

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي

وَارْزُقْنِي وَعَافِنِي وَاهْدِنِي وَعَافُ عَنِّي

(Allàhümma'ğfirlî, ve'rhamnî, ve'cbürnî,
ve'rzuknî, ve âfinî, ve'hdinî, va'fu annî)

[Allahım beni bağışla, bana merhamet et,
bana ikramda bulun, bana afiyet ver, bana
rızik ihsan eyle, beni doğru yola ilet, beni
affet!]

Çeşitli rivayetler var, bazıları bir eksik bir fazla
rivayetler var. Fakat iki secde arasında bu
kadarlık bir dinlenmeyi Efendimiz îtidale
hamletmişler.

(Sümme ef'alü misle zâlik) “Sonra bunun
aynısını yap. (Feizâ celeste fî vasatı's-salâti)

Sonra namazın ortasında oturduğun zaman,
(fa'tmainne) itmi'nan bulup, (Ve'fteriş
fahzeke'l-yüsrâ) sol ayağını yere yay, yatır.

(Sümme teşehhede) Sonra teşehhüdde bulun.

(Sümme izâ kumte femislü zâlike hattâ tefruğa
min salâtike) Sonra kıyama kalktığında namazı
bitirinceye kadar benzer şekilde yaparsın.”

Sol ayağını yatır, sağ ayağını dik, baş
parmağını da kıbleye karşı tut!

¹⁰ Tirmizî, Sünen, c.I. s.478, no:262; Ebû Dâvud, Sünen, c.III,
s.16, no:724; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Aksi bu sefer hac yolculuğunda Medine-i Münevvere'ye indik, ikinci vakti olmuştu. Arabalarımızın indirdiği yerde, ikinci namazını herkes perakende olarıktan kendi kendine kılmaya başladı. Bir şoför geldi, eşyalarımızı alacak, bizi Medine'ye götürecektir. Bir arkadaş namaz kılariken, iki topuğunun üzerinde durarıktan namaz kılıyordu. O da onu gösterdi, dedi ki:

“—Bak nasıl namaz kılıyor! Bu caiz olmayan bir şey.” dedi.

Sol ayağını yatıracak, onun üzerine uyluğunu oturtturacak. Halbuki o adam onu yapmadı. Hacca gelen bir insanın da bunu bilmesi de lazım iken, artık belki zarureti vardı, belki bir rahatsızlığı vardı da eğemedi, o da olabilir.

Fakat her halde sol ayağı yatırıp, sol inciği onun üzerine oturtup sağ ayağını da dikmek ve parmaklarının ucunu kibleye karşı çevirmek lâzım! Gerek secdelerde, gerek o oturuşta buna da dikkat etmek lazım. Çok kimseler, hele Suudi Arabistan'da bakarsın çok kimseler bu parmaklarının uçlarını kibleye çevirmeyi bir türlü beceremiyorlar veyahut alışmamışlar.

(*Sümme teşehhede*) “Ondan sonra *Et-tahiyyatü*'yü okur.”

Teşehhüdde *Et-tahiyyatü*'yü okur. Eğer son oturuşsa, *Et-tahiyyatü*'den sonra salevâtları da okuruz. Eğer ikindinin sünnetiyse veya yatsının sünnetiyse, ikinci rekâttan sonra, *Et-tahiyyatü*'den sonra salevâtları da okuruz.

Teravîh gibi ikinci rekâta oturduğumuz nafîle namazlarda, iki rekât olunca, *Ettahiyyatü*'den sonra *Allâhümme salli* ile *Allâhümme barik* de okunur. Üçüncü rekâta kalkıldığı vakitte *Sübhâneke* ile başlanır, ama öğlende istemez. Öğlende dörttür sünnet, o zaman yalnız *Et-tahiyyâtü* okunur, *Et-tahiyyatü*'den sonra üçüncü rekâta kalkar, doğrudan doğruya *Elham*'la başlar.

d. Azabın Umûmî Gelişi

Buhârî ve Ahmed ibn-i Hanbel Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹¹

إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ
كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا عَلَىٰ أَعْمَالِهِمْ

(حم.خ. عن ابن عمر)

RE. 36/10 (*İzâ enzele'llâhu bi-kavmin azâben, esâbe'l-azâbu men kâne fîhim, sümme buisû alâ â'mâlihîm.*)

(*İzâ enzele'llâhu bi-kavmin azâben*) “Allah bir kavme, bir millete, bir topluluğa bir azap, zelzele, yangın, sel felâketi, düşman istilasısı,

¹¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XXII, s.3, no:6575; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.110, no:5890; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.306; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.VI, s.88, no:3123; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.421, no:7254; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.413, no:1524.

salgın hastalık ve sair semâvî, arazî âfetler, felâketler, cezalar, belalar indirdiği zaman, (*esâbe'l-azâbu men kâne fîhim*) o kavmin içinde kim varsa hepsine birden bu azap topluca, toptan gelir.”

Allah affetsin günahlarımızı...

Cenâb-ı Hak bir kavme bir azap gönderdiği vakitte, bu azaba müstehak olan kavimlerin içerisinde iyiler de var ama; orada kim varsa hepsine o azap isabet eder. Lut kavminde ve diğer kavimlerde olduğu gibi.

(*Sümme buisû alâ a'mâlihîm*) “Sonra ahirette ba's olunduğu vakitte herkes ameline göre ba's olunur.” Siz kötülerle beraber öldürüldünüz diyerekten kötülerle beraber haşrolunmazlar.

e. Sabah ve Akşam Namazdan Sonra Okunacak Dua

Ebû Dâvud Müslim ibn-i Hâris et-Temîmî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

إِذَا انصَرَفْتَ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ فَقُلْ اَللّٰهُمَّ
اَجِرْنِي مِنَ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَاِنَّكَ إِذَا
قُلْتَ ذَلِكَ ثُمَّ مِتَّ فِي لَيْلَتِكَ كُتِبَ لَكَ

¹² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.274, no:4417; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.80, no:104; Müslim ibn-i Hâris et-Temîmî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.149, no:3533; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.414, no:1526.

جَوَارٌ مِنْهَا وَإِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ كَذَلِكَ
فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ فِي يَوْمِكَ كُتِبَ لَكَ جَوَارٌ مِنْهَا

(د. عن مسلم بن الحارث التميمي)

RE. 36/11 (*İza'nsarafta min salâti'l-mağribi, fekul; Allâhümme ecirnî mine'n-nâr, seb'a merrât; feinneke izâ faalte zâlike, sümme mitte fî leyletike, kütibe leke civârun minhâ; ve izâ salleyte's-subha, fekul kezâlike; feinneke in mitte min yevmike, kütibe leke civârun minhâ.*)

(*İza'nsarafta min salâti'l-mağribi*) “Akşam namazını kıldıktan sonra, hiç kimseyle konuşmadan, (*fekül: Allâhümme ecirnî mine'n-nâr, seb'a merrât*) yedi defa, ‘*Allâhümme ecirnî mine'n-nâr*’ de!”

Çünkü hatadan sâlim değiliz, kusur sahipleriyiz. E namazımızı kıldık ama Cenâb-ı Hak'tan böyle bir dilekle; “Yâ Rabbi! Beni cehennemden himaye et, muhafaza et, koru! Biz azaba layık olanlardan olmayalım!” diye bu duayı Cenâb-ı Peygamber tavsiye ediyor, hem de yedi kere söylemek şartıyla...

Ne olacak? (*Feinneke izâ zâlike sümme mütte fî leyletike kütibe leke civârun minhâ*) “O akşam rahmet-i Rahman'a kavuştuk, ecel geldi aldı, ama bu duayı da yapmıştık, o zaman bizim defterimize ‘Bu cehennemden muhafaza olunacaktır, himaye olunacaktır.’ diye yazılır.”

(*Ve izâ salleyte's-subha*) “Sabah namazını da kıldığın vakitte, (*fekul kezâlik*) yine böyle yedi defa ‘*Allâhümme ecirnî mine'n-nâr*’ de! (*Feinneke in mitte min yevmike*) O gün emr-i Hak vâki olacak olursa, cehennemden vikâye olunursun; (*kütibe leke civârun minhâ*) senin için ateşten eman yazılır.”

Halbuki biz sabah namazlarından sonra, 10 kere:¹³

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“*Lâ ilâhe illa'llahu vahdehû lâ şerike leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*” deme tavsiyesi vardır, onu söylüyoruz. Mânası:

(*Lâ ilâhe illa'llâh*) “Allah'tan gayri tanrı, mâbud, ilâh, tapınılacak yoktur. (*Vahdehû lâ şerîke leh*) O biriciktir, tektir; şerîki, ortağı yoktur. (*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü*) Egemenlik Allah'ındır, hüküm onundur; o ne derse, o olur.”

¹³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.115, no:7533; Taberânî, *Müsnedü's- Şâmiyyîn*, c.II, s.11, no:829; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.722, no:1262; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.123, no11398; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.231, no:3891; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.183, no:23258.

Ondan sonra cemaatle:¹⁴

اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ
الْأَبْرَارِ وَزَوِّجْنَا مِنَ الْحُورِ الْعِينِ

(*Allàhümme ecirnâ mine'n-nâr*) “Yâ Rabbi, sen bizi cehennemden âzâd eyle... (Yedi defa)

(*Ve edhilne'l-cennete mea'l-ebrâr*) Has, halis, hoş iyi kullarınla bizi cennetine koy yâ Rabbi...

(*Ve zevvicnâ mine'l-hûri'l-ıyn*) Hûrîlerle bizi evlendir orada yâ Rabbi!” diyoruz ki, bu da Peygamber SAS’in bir tavsiyesidir.

f. Aileye Yapılan Harcama

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Neseî ve İbn-i Hibbân Ebû Mes’ud el-Ensârî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁵

¹⁴ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7496; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.410, no:1601; Ebû Ümâme RA’dan. *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.345, no:2893; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.II, s.372, no:1451.

¹⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.XVI, s.427, no:4932; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.170, no:1669; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.316, no:2498; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.36, no:2325; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.120, no:17123; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVII, s.195, no:522; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.85, no:478; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.30, no:117; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.178, no:7545; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.49, no:42; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.370, no:2664; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.262, no:749; Ebû Mes’ud el-Ensârî RA’dan.

إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَىٰ أَهْلِهِ نَفَقَةً وَهُوَ
يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً

(حم.خ.م.ن.حب. عن أبي مسعود)

RE. 36/12 (*Izâ enfaka'r-racülü alâ ehlihî nafakaten, ve hüve yahtesibuhâ, kânet lehû sadakaten.*)

(*Izâ enfaka'r-racülü alâ ehlihî nafakaten*)
“Adam ailesine bir nafaka infak ederse... Bir şey alır getirir harcama yaparsa, çarşıdan pazardan yiyecek içecek giyecek falan bir şey masraf yaparsa; (*ve hüve yahtesibuhâ*) niyeti Allah rızası için, bu ikramı sevabını Allah'tan bekleyerek yapıyor. (*Kânet lehû sadakaten*) Bu masraflar onun için sadaka yazılır.”

Çünkü evvela insanın kendi nefsi, sonra efrad-ı ailesi, ondan sonra dışarısı... Ondandır.

g. Kadının Evinden Tasadduk Etmesi

Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvud, Neseî ve İbn-i Mâce Hz. Âişe-i Sıddîka Validemizden rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁶

¹⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.VII, s.225, no:1923; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.213, no:1701; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.4, no:1435; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.75, no:2285; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.44, no:24217; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.192, no:7638; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.379, no:9198; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.216; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.582, no:22514; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.165, no:319; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.333, no:4762; Hz. Aişe RA'dan.

إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا
غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ
وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ
ذَلِكَ لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ مِنْ أَجْرِ بَعْضٍ شَيْئًا

(حم.خ.م.ت.د.ن.ه.ق. عن عائشة)

RE. 36/13 (*İzâ enfekati'l-mer'etü min beyti zevcihâ gayra müfsidetin; kâne lehâ ecruhâ bimâ enfakat, ve li-zevcihâ ecruhû bimâ kesebe; ve li'l-hâzini mislu zâlike, lâ yenkusu ba'duhüm min ecri ba'din şey'â*)

(*İzâ enfekati'l-mer'etü min beyti zevcihâ gayra müfsidetin*) “Kadın, kocasının evinden, eve zarar verecek kadar olmamak şartıyla hayır hasenât yapar, infakta bulunursa; (*kâne lehâ ecruhâ bimâ enfakat*) sadaka verdi diye kadına sevap yazılır, bir; (*ve li-zevcihâ ecruhû bimâ kesebe*) kazandı eve getirdi diye kocasına sevap yazılır, iki; (*ve li'l-hâzini mislu zâlike*) bekçiye, hizmetçiye, kim o işi yapıyor da götürüp veriyorsa, ona da sevap yazılır, üç...

Hâzin diyerekten bir de Arap evlerinde âdet olarıktan bir hizmetkâr bulunuyor, köle tabir ediyorlar onlara. İşte evin umumi idaresine bakıyor, çarşıdan getirilecekleri getiriyor. Bu her aileye lazımsa da bizim memleketlerimizde bu âdet olunmamış da bunun acısını hep çekmekteyiz. Şimdi beyler

tabii sabahleyin fabrikasına gidecek, memur memuriyetine gidecek, ticaretçi dükkanına gidecek, tabii evin bir sürü ihtiyaçları da var alınacak verilecek. E bunları kim yapacak?

Şimdi evde hanım kaldı. Hanım filesini eline alır çarşıda dükkân dükkân, pazar pazar dolaşır, “O kaç, bu kaç?” “Şuna olmaz mı, buna olmaz mı?” diyerekten gerek giyime ait, gerek yiyeceğe ait bir şeyler almak için dolaşır. Bunun vebali beye aittir. Bey buna müsaade etmiş, hanımı böyle bir şeyin içine düşmüş.

Hanım halbuki hepimizin evinde muhterem bir kişidir; edebiyat dilinde onu gül tâbir ediyorlar. O gülün muhafazası o gülün sahibine ait. Onu sen attın mı sokağa, o senin için makbul olmaz. Sâhib-i şeriat olan müslüman erkek, hanımını evinde oturtturur. Evinin ihtiyaçlarını aldirmek için, bir adama verir 5-10 lira;

“—Oğlum bak bugün bize şunları al getir bakalım!” der. Hanım sokaklarda âdeta bir işçi gibi dolaşmaz, dolaştırılmaz. (*Ve li'l-hâzini mislu zâlike*) “Onun için hanıma ne sevap verildiyse, beye ne sevap verildiyse, hâzin denilen evin bekçisi olan efendiye de aynı sevap verilir. (*Lâ yenkusu ba'duhüm min ecri ba'dın şey'en*) Hiçbirisinin de ecrinden bir şey eksilmez.”

Meselâ on buna, on buna, on buna; buna on verdim buna da beş vereyim, şuna da üç vereyim yok; hepsine aynı şekilde verilir.

h. Hayvanı Elinden Kaçan Kimse

Ebû Ya'lâ, Taberânî ve İbn-i Sünnî Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁷

إِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةٌ أَحَدِكُمْ بِأَرْضٍ فَلَاةٍ

فَلْيُنَادِ يَا عِبَادَ اللَّهِ أَحْبِسُوا عَلَيَّ يَا عِبَادَ

اللَّهِ أَحْبِسُوا عَلَيَّ فَإِنَّ لِلَّهِ فِي الْأَرْضِ

حَاضِرًا سَيَحْبِسُهُ عَلَيْكُمْ

(ع. طب. وابن السنن عن ابن مسعود)

RE. 36/14 (*Ize'nfeletet dâbbetü ehadiküm bi-ardin felâtin, felyunâdi: Yâ ibâda'llâh, ahbisû aleyye! Yâ ibâda'llâh, ahbisû aleyye! Feinne li'llâhi fi'l-ardı hâdıren, seyahbisuhû aleyküm.*)

(*Ize'nfeletet dâbbetü ehadikum bi-ardin felâtin*) “Sizden birinizin hayvanı bineği elinizden boş bir arazide kurtulur kaçarsa...”

¹⁷ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.177, no:5269; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.217, no:10518; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.188, no:17105; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.330, no:1311; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan,

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.705, no:17496; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VI, s.705, no:17496.

Meselâ, adam bir yerden bir yere gidiyordu. Abdest alacak, namaz kılacak veyahut bir ihtiyacı oldu, bineğinden indi. Deve, at, katır, merkep veya bir binek... Ne olabilir başka; deve kuşu olur meselâ... Afrika'da ona da biniyorlar. Hayvan ürktü veya kaçtı. Adam yolda kaldı. Koşuyor, yetişemiyor. Hayvan daha çok ürktü. Ne yapacak?

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Böyle ıssız bir arazide sizin birinizin binek hayvanı elinizden kaçarsa o zaman desin ki:

(*Yâ ibâda'llâh*) “*Ey Allah'ın görünmez kulları! (Ahbisû aleyye) Şu hayvanı benim için tutuverin! (Yâ ibâda'llâh, ahbisû aleyye) Ey Allah'ın kulları, benim nâmıma tutun şunu!*”

(*Feinne li'llâhi fi'l-ardı hâdıran, seyahbisuhû aleyküm*) “Çünkü yeryüzünde Allah'ın hazır bazı kulları vardır, onlar size tutuverirler.”

i. Tek Ayakkabı İle Yürüme!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve Neseî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

إِذَا انْقَطَعَ شِئْعُ نَعْلٍ أَحَدِكُمْ أَوْ شِرَاكُهُ فَلَا
يَمْشِي فِي الْأُخْرَى حَتَّى يُصْلِحَهَا

(حم.خ.ن. عن أبي هريرة؛ طب. عن شداد)

RE. 37/1 (*Ize'n-kataa şis'u na'li ehadiküm ev şirâkühû, felâ yemşi fi'l-uhrâ hattâ yuslihahâ.*)

(*Ize'n-kataa şis'u na'li ehadiküm ev şirâkühû*)
“Sizden birisinin takunyasının kayışı koparsa, ayakkabısından birisi yırtılırsa, (*felâ yemşi fi'l-uhrâ hattâ yuslihahâ*) onu ıslah etmedikçe tek ayakkabı ile yürümesin!”

Ayağımıza giydiğimiz takunyadan bahsediyor ama o zaman o giyim varmış, işte bugün şıpidik diyorlar hacda gördüğümüz şeyler, bizim ayakkabılarımıza da teşbih etsek olur.

“—Bir insanın ayakkabısından bir parçası kopsa, giyilmeyecek hale gelse, ayakkabısının teki koptu parçalandı, giyilecek bir durum yok. Tek ayakkabı ile yürümesin!”

Baktık ki bu ayakkabı işe yaramıyor, altı kopmuş, eskimiş. Eh öteki sağlam, onunla yürüyelim... Hayır!

O koptu, yürünemeyecek gibiyse, onu çıkarıp tek ayakkabı ile yürüme! Onu tamir et, ıslah et, giyilecek hale getir; öyle ikisini birden giy!”

Şimdi birçok ders çıkar buradan. Neden?

¹⁸ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.488, no:3915; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.190, no:5274; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.314, no:8136; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.330, no:7643; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.505, no:9796; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.66; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.266, no:8675; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.283, no:256; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.228, no:25422; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.95; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.411, no:41617; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.419, no:1534.

Şimdi bir ayağında ayakkabı var, o muhafaza oluyor; diğer ayakta ayakkabı yok... O çamura da batacak, soğuğa da batacak müteessir ve müteezzî olacak; birisi rahatta, birisi eziyette...

Ya onu da rahata kavuştur, yahut ötekine de onu iştirak ettir, eş olsun; ikisi de üşüsün ikisi de çamurlansın yahut ikisi de iyi olsun.

Burada çok ders var bize, bunun dersini size havale edeyim, siz bundan güzel dersler çıkarırsınız.

Yine aynı mevzuda, Müslim ve Ebû Dâvud Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

إِذَا انْقَطَعَ شِئْءٌ أَحَدِكُمْ فَلَا يَمْشِ فِي نَعْلٍ

وَاحِدَةٍ حَتَّى يُصْلِحَ شِئْءَهُ وَلَا يَمْشِ

فِي خُفٍّ وَاحِدٍ وَلَا يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَلَا يَحْتَبُ

بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ وَلَا يَلْتَحِفُ الصَّمَاءَ

(م. د. د. عن جابر)

¹⁹ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.491, no:3917; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.183, no:3608; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.505, no:9798; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.293, no:14150; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.67; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.179, no:6277; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

RE. 37/2 (*İze'nkataa şis'u ehadiküm, felâ yemşi fî na'lin vâhidetin, hattâ yusliha şis'ahû; ve lâ yemşi fî haffin vâhidin, ve lâ ye'kül bi-şimâlihî, ve lâ yahteb bi's-sevbi'l-vâhidi, ve lâ yeltahifü's- sammâe.*)

(*İze'nkataa şis'u ehadiküm felâ yemşi fî na'lin vâhidetin*) “Tek bir ayakkabıyla yürüme, koptu ayakkabının şeyi giyemiyor, giyilecek hal kalmadı, öyleyse sen tek ayaklı yürüme, haksızlık yapma!”

Yani ayağının birisi rahatta birisi de rahatsız halde, bu adaletsizlik, adaletsizliğe razı olma. Ya ikisi de çıplak, ya ikisi de giyinik olacak.

Çok ders var burada, buna çok dikkat etmenizi rica edeceğim.

(*Ve lâ yemşi fî huffin vâhidin*)”Tek mest ile de yürüme!”

Mestimizin birisi yırtıldı, bir şey oldu; kalan tek mest ile yürüme!

(*Ve lâ ye'kül bi-şimâlihî*) “Sol elinle de yemek yeme!” Solcu olma, nasıl dersin de artık, sol elinle yemek yeme!

(*Ve lâ yahteb bi's-sevbi'l vâhidi*) “Tabii o zamanki elbiselerle bugün bizim elbiselerimiz bir değil de, o zaman Araplardaki tek giyilen elbise bir entariden ibaret. Şimdi bu elbiseyle, dizlerini dikip de elleriyle de dizlerini kucaklayarak oturulduğu vakitte entari açılır, insanın edep yerleri de görülür. Onun için Cenâb-ı Peygamber; “Böyle tek elbiseyle bu şekilde oturmayın!” buyurmuş. Ama içeride donu varsa, o zaman başka...

j. Mal Önce Pazarlık Yapanın Hakkıdır

Ahmed ibn-i Hanbel ve Beyhakî Ukbe ibn-i Âmir RA'dan; Tayâlisî, Taberânî ve Beyhakî Semüre ibn-i Cündeb RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

إِذَا أَنْكَحَ الْوَالِيَّانِ فَهُوَ لِلأَوَّلِ مِنْهُمَا وَإِذَا بَاعَ

الرَّجُلُ بَيْعًا مِنْ رَجُلَيْنِ ، فَهُوَ لِلأَوَّلِ مِنْهُمَا

(حم. ق. عن عقبه؛ ط. طب. ق. عن سمرة)

RE. 37/3 (*İzâ enkeha'l-veliyânî, fehüve li'l-evveli minhümâ; ve izâ bâ'a'r-racülü bey'an min racüleyni, fehüve li'l-evveli minhümâ.*) (*İzâ enkeha'l-veliyânî, fehüve li'l-evveli minhümâ*) Bir kadının iki tane efendisi var; babası var dedesi var mesela. Babası birisine dedi ki; “Ben kızımı sana veririm.” dedi. Dedesi de bir başkasına dedi; “Ben de sana veririm torunumu.” dedi. “Ha bu iki veli kızları verdiler. Bunlardan evvel kim verdiyse onun ki makbuldur.”

²⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.149, no:17387; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.VII, s.139, no:13572; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.153, no:4553; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.18, no:20219; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VII, s.203, no:6842; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.VII, s.139, no:13573; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.122, no:903; Semüre ibn-i Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.315, no:44683; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.422, no:1537.

Baba evvel söylediye sana vereceğim diyerekten -veyahut amca var neyse veliler- önce kim söylediye hak onundur. İkinci söyleyenin, “E ben de verdim?”

Ama sen sonradan verdin, evvela ben vermiştim de sonradan sen verdiğin için seninki makbul değil.

(*Ve izâ bâ'a'r-racülü bey'an min racüleyni*) “İki kişi bir ev için pazarlık yapmış, adam ikisine de vereyim demiş. (*Fehüve li'l- evveli minhümâ*) Önce kim pazarlık etmişse, ev onundur.

Şimdi ikisi kavga ediyorlar; o benim hakkım diyor, öbürü de benim hakkım diyor. Evvela kim konuştuysa, pazarlığı evvela kim yaptıysa, önce kim söz aldıysa, mal onundur. İkincinin artık, bana da söz veriydi demeye hakkı yok.

k. Kardeşini Affetmenin Karşılığı

İbn-i Ebi'd-Dünyâ Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

إِذَا أُوقِفَ الْعِبَادُ نَادَى مُنَادٍ لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ قِيلَ مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ قَالَ الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ فَقَامَ
كَذًّا وَكَذَا أَلْفًا فَدَخَلُوا الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(ابن أبي الدنيا عن أنس)

RE. 37/4 (*İzâ ûkife'l-ibâdi, nâdâ münâdin, liyekum men ecruhû ale'llâhi, felyedhuli'l-cennete; kîle: Men ze'llezî ecruhû ale'llâhi? Kâle: El-âfûne ani'n-nâsi, fekâme kezâ ve kezâ elfen, fedehalü'l-cennete bi-gayri hisâb.*)

Bu İslâm dini çok güzeldir, aslı bunun gayba bağlanır, yani âhirete imana bağlanır. Âhirete imanımız vardır da el-hamdü lillâh.

(*İzâ ûkife'l-ibâdi*) “Kıyamet gününde, mahşer yerinde herkes Huzûr-u Rabbü'l-alemîn'de toplanınca, (*nâdâ münâdin*) “Cenâb-ı Hak tarafından bir münâdi nidâ eder.” Yani bir tellal duyuruyor herkese, ne diyor?

(*Liyekum men ecruhû ale'llâhi*) “Allah'ta alacağı olan kimler varsa kalksınlar! Allah'tan kimlerin alacağı varsa kalksın istesin; (*felyedhuli'l-cennete*) sonra cennete girsin!”

(*Kîle*) Mahşer halkı der ki: (*Men ze'llezî ecruhû ale'llâhi*) “Kimin Allah'tan alacağı olur?” Yani bu muhal bir şey! Allah'tan bir alacağı kimsenin yoktur ki, çünkü Allah kimseden mesul değil.

(*Kâle*) Bunun üzerine münâdî der ki:

(*El-âfûne ani'n-nâsi*) “Birbirlerinize haklarınız var ya; dövmüş sövmüş, paranı almış, malını almış...”

²¹ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.759, no:18714; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.187; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Ehvâl*, c.I, s.175, no:169; Taberânî, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.67, no:55; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.285, no:1998; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.374, no:7009; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.II, s.423, no:1539.

Şundan bundan birçok haklarımız var birbirlerimize... Kim bu hakları affederse, kim bu alacaklarını kardeşlerine olan alacaklarını, haklarını affederse işte onlar Allah'tan alacaklı olanlardır.”

(*Fekàme kezâ ve kezâ elfen*) Bunu duyunca bir sürü insan kalktı; “Ben affettim, ben affettim... Kimsede benim hakkım yok, kimsede alacağım yok...” der, haklarını affederler. (*Fedehalü'l-cennete bi-gayri hisâb*) Bunlar da hiç hesapsız cennete girerler.”

Onun için, dünyadayken bazen insan kızar, öfkelenir; “İşte ben sana gösteririm âhirette!” der, şurada der, burada der, Bunların hepsini unutmaları, hep affetmeli, affedici olmalı ki Cenâb-ı Hak âhirette bizi de böyle hesapsız cennete koysun.

فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ

(شورى: ٤٠)

(Femen afâ ve aslaha feecruhû ale'llâhi. [Kim affeder ve arayı düzeltirse, onun mükâfatı Allah'a aittir.” (Şûrâ, 42/40) ayet-i kerîmesinde de bunu te'kid etmiş.

Onun için;

وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا

(النور: ٢٢)

(*Velya'fû velyasfehû*) [Affetsinler, vazgeçip iyi muamelede bulunsunlar.] (Nûr, 24/22) diye daima affedici olmayı tavsiye buyurmuş.

Onun için, biz de her ne cihetten olursa olsun darıldığımız bazı şeyler olursa da çabuk geçelim, küslük olmasın, dargınlık olmasın. Müslümanlık böyle... Hanımın başındaki örtünün kuruyacağı kadar bir süre insan dargın kalabilir. Yâni bir saatlik, iki saatlik bir şey; ondan sonra vazgeçer.

I. Yatarken Kâfirûn Sûresi'ni Okuyun!

Tirmizî, Hâkim ve Beyhakî Ferve ibn-i Nevfel'den, o da babasından; Taberânî de Cebele ibn-i Hârise RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²

إِذَا أُوْتِيَ إِلَىٰ فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ قُلْ يَا أَيُّهَا

الْكَافِرُونَ ثُمَّ نِمَّ عَلَىٰ خَاتِمَتِهَا

فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ

(ت. ح. ب. ك. هب. عن فروة)

²² Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.272, no:3325; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.250, no:4396; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.456, no:23858; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.587, no:3982; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.551, no:3427; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.200, no:10637; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.498, no:2520; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.169, no:1596; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.74, no:27059; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.108, no:2372; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.III, s.331; Ferve ibn-i Nevfel'den, o da babasından.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.287, no:2195; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.166, no:17033; Cebele ibn-i Hârise RA'dan.

RE. 37/5 (*İzâ eveyte ilâ firâşike fakra'*: *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn, sümme nim alâ hâtimetehâ, feinnehâ berâetün mine'ş-şirk.*)

Akşam oldu uykumuz geldi, yatacağız; hemen yatıverme!

Allah-u Teâlâ'nın verdiği sağlık, afiyet ve çeşitli nimetlere teşekkürten evvela bir abdest al, hiç olmazsa iki değil ama dört rekât namaz kıl. O dört rekâtta okunacak ayetler var ama herkes onu bilmez; ne bilersen onu okumak suretiyle, dört rekâtlık bir namaz kıl;

“—Yâ Rabbi! Sana hamdolsun ki beni bugün hayatta daim ettin, rahatta daim ettin; bir rahatsızlık olmadı, bir bela bir musibet olmadı benim üzerime... Sana şükrolsun! Şimdi artık yatacağım, gecemi sen hayırlı eyle yâ Rabbi!” diye dua et!

(*İzâ eveyte ilâ firâşike*) “Yatağına geldiğinde, (*fakra'*: *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*) “*Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*” suresini oku! (*Sümme nim alâ hâtimetehâ*) Sonra onun üzerine de uyu. (*Feinnehâ berâetün mine'ş-şirk*) Zira bu şirkten beri olmaktır.”

Bu sûre birçok namazlarda tavsiye edilir. Mesela nafile namaz kılacağımız zaman, “Evvelâ *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*'u oku, sonra ikinci rekâtta *Kul hüva'llah*'ı oku!” diye tavsiye edilir. Başka sûreler nâdiren tavsiye olunmuştur.

Bunun tabii birçok sebepleri var. *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* çok mânalı bir sûre. Biz müslüman olduğumuzdan dolaydır ki küfrü

sevmeyiz, ehli küfrü de sevmeyiz. Onun için Müslümanlıkta en çok dikkat edilecek şeylerden birisi, Cenâb-ı Hakk'ın bize ve bütün insanlığa olan tavsiyesi:

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(الحشر: ١٨)

(*Ve'tteku'llàh*) “Allah'tan korkun, titreyin, çekinin sakının! (*İnna'llàhe habîrun bimâ ta'melûn*) Allah sizin işlediklerinizin hepsinden haberdardır.” (Haşr, 59/18)

(*İtteku'llàh*) “Allah'tan korkun!” demek. Bütün beşeriyete Cenâb-ı Hakk'ın tavsiyesi budur.

Korku demek, Cenâb-ı Hakk'ın yasaklarından kaçmak demektir. İnsan ben Allah'tan korkuyorum diye kendini aldatmamalıdır. Yasaklarına bak, yasaklardan kaçıyor musun, kaçmıyor musun? Yasaklardan kaçırıyorsan, demek ki korku var sende... Eğer yasaklarından kaçamırıyorsan, korkunun olmadığına alâmettir. Her şeyin bir alâmeti var ya, korkunun da alâmeti Allah-u Teâlâ'nın yasaklarından kaçmaktır.

Yasak nedir? İşte ufaklı, büyüklü günah kitaplarında yazılı, bir sürü...

Evvelâ küfür... En büyük fenalık küfürdendir.

Hafız efendi kardeşimiz de âyet-i kerîmeleri güzel okudu:

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ

(الأحکاف : ۲۰)

(*Ve yevme yu'radu'llezîne keferû ale'n-nâri*) “O kâfirlere cehennem arz olunduğu vakitte...” (Ahkâf, 46/20)

Kâfirlerin yeri cehennem, başka yer değil. Yani, kâfir ne kadar iyilik yaparsa yapsın; dünyanın fakirlerini doyursa, dünyanın imdadına yetişse, zarurette kalanların hepsinin imdadına yetişse, her hayrı yapsa, değil ki gavurdur, yeri cehennemdir. Onun için, Allah bizi imandan ayırmasın...

Ne büyük nimet vermiş bize Rabbimiz, el-hamdü lillâh... O iman bize yeter. Fakat iman kolay değildir ha, imanın şartları var, o şartlarına riâyetle imanı muhafaza etmek büyük bir nimettir.

Meselâ, öldükten sonra dirilmeye iman başta gelir. Dersin ki:

“—Ya olur mu be? Toprak olmuş, kül olmuş binlerce sene geçmiş nesi dirilecek artık bunun?”

Adamın aklı almıyor, hele biraz daha şaşırtırlarsa büsbütün şaşırır adam.

Bizim imanımız Allah'a... Bin sene değil 100 bin sene de geçse yine Allah-u Teâlâ istediği vakitte bizi diriltiverir. Nasıl ki anasının karnında, hiç kimsenin alâkası yokken şu güzel vücudu veren Allah Celle ve A'lâ, bunu yaratırken senin bir müdahalen var mıydı?

Gözü ne güzel yerinde koymuş, kulağı ne güzel yerinde koymuş, baş öyle gövde öyle her tarafı öyle, bunu yapabilen kudret sahibi Allah, kimsenin oraya müdahalesi yok, görgüsü de yok da kim karışıyor oraya?

Kimsenin karıştığı yok ama, o kimsenin karışmadığı ve göremediği yerde şu güzel vücudu nasıl tanzim etmiş, bebek olarak çıkıyor da sonra bugün dünyaya da sığmıyor gökte de dolaşiyor işte bu insan.

Akşam dinledim de radyoda, bir maymun bulmuşlar Amerika'da, iki ayak üzerine yürüyormuş maymun. İşte kemiklerini saymışlar, 48 mi gelmiş, 46 mı gelmiş, insan kemikleriyle denkleştiriyor da bir şeyler demek isteyecek, dinlemedim tabii arkasını.

Ha maymun, 1000 sene evvelki maymun bugün de yine o maymun. Yüz bin sene evvelki maymun yine bugün o maymun ama insan öyle mi?

İnsan günden güne tekemmül etmekte, bak bugün göklere de sığmıyor da ta aya gidiyor, bilmem nerelere gidiyor. Bu kadar kuvvet şu ufacık kafanın içerisindeki bir Cenâb-ı Hakk'ın verdiği nimetler.

Binâen aleyh hiç hayvandan insan olur mu?

Hayvandan hayvan olur, maymundan geldiysek yine bizim de bir maymun olmamız lazım. Bu tekemmül olmaz insanda. Tekemmül Allah-u Teâlâ'nın insanı insandan yarattığından ileri gelir.

Cenâb-ı Hak üç şeyi kendi yed-i kudretiyle yaratmıştır; birisi insan, Adem AS. Onu yed-i kudretiyle halk etmiştir. Binâen aleyh biz o Allah'ın yarattığı Adem'in evlatlarıyız, onun içindir ki:

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا

(البقرة: ۳۱)

(*Ve alleme âdeme'l-esmâe küllehâ*) “Bütün esmâyı Cenâb-ı Hak bu Adem'e ta'lim etti, öğretti, içine sindirdi.” (Bakara, 2/31) Melekler dediler ki;

“—Bunu niye yarattın yâ Rabbi? Bak biz sana ibadet ediyoruz, hiç kusurumuz kabahatimiz de yok. Bu binâen aleyh yarın isyan da edecek, kabahat edecek kan dökecek bunlar.” dediler. “Binâen aleyh, buna lüzum yoktu?” demek istediler.

Cenâb-ı Hak onlara “Gelin bakalım öyleyse!” dedi, eşyayı sordu:

“—Buna ne derler?” dedi.

Melek ne bilsin bunu görmemiş. Adem AS dedi ki:

“—Buna hoparlör terler, buna teyp derler, buna bilmem ne derler.” diye her eşyanın adını söyledi.

Cenâb-ı Hak ta'lim etti çünkü. Bütün esmayı Cenâb-ı Hak ona ta'lim etmiş olduğundan dolayı bildi ve söyledi.

Maymunda bu sıfat var mı yahu? Allah Allah!.. Hâlâ maymundan geldik dinleyenler var işte.

Onun için *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*'u oku! Ne diyor:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ .
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا
تَعْبُدُونَ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ
وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ
مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينِكُمْ وَلِي دِينٍ

(کافرون: ۱-۶)

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn. Lâ a'budu mâ ta'budûn. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'bud. Ve lâ ene âbidun mâ abedtüm. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'bud. Leküm dînüküm ve liye dîn.*) (Kâfirûn, 109/1-6)

Bu sûrenin mânası ne? Kâfirlere rest çekiyoruz.

Allah CC bizlere diyor ki... Peygamber Efendimiz'e söylemiş, oradan hitap bize geliyor, bizim de öyle yapmamız lazım:

(*Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*) “De ki ey kâfirler! (*Lâ a'budu mâ ta'budûn*) Ben sizin taptığınıza tapmam!”

“—Siz dünyaya tapıyorsunuz, puta tapıyorsunuz, teslise inanmışsınız. Aklınız fesat, kalbiniz yanlışı, imanınız sakat. Sizin taptığınıza ben tapmam!”

(*Ve lâ entüm âbidûne mâ a’bud*) “Tabii siz de inat edersiniz, benim taptığıma tapmazsınız.” Ama benimki sizinki gibi değil...

(*Ve lâ ene âbidün mâ abedtüm*) “Ben sizin taptığınıza tapacak da değilim. (*Ve lâ entüm âbidûne mâ a’bud*) Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz. (*Leküm dînüküm ve liye dîn*) Sizin dininiz başınıza çalınınsın; sizin dininiz size, benim dinim bana!”

“—Ben doğru yoldayım. Ben sizin hiçbir şeyinize uymam. Evet, inat ediyorsunuz, doğru yola gelmiyorsunuz ama ne yaparsanız yapın...”

Din, bir de “mükâfat” mânasına gelir.

“—Benim ecrim, sevabım bana; sizin de âhirette başınıza gelecek cezalar size... Siz ettiğinizin, yanlışı inancınızın, bâtil dininizin cezasına uğrayacaksınız. Ben de benim yolumun sevabını bulacağım.” demek.

Gâvurluğu sevmemek, gâvurluğun fena olduğunu anlamak, kafamızda yerleştirmek, telkin diyorlar ya... Bir adama ne söylersen söyledikçe, söyledikçe, o telkin onun kafasında yer ediyor. Daha sonra o telkinin esiri oluyor insan.

Binâen aleyh, insan da okuduklarının esiri olur.

İnsan bu *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*'u okudukça, yahut küfre karşı böyle âyetleri okudukça, küfrün fenalığını, zararlarını, kötülüğünü görür. Yerlerinin cehennem olduğunu görür. Ondan korunmak için sakınmak için Allah'a sığınır ve emrine itaat etmek zaruretinde kalır.

Onun için, *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* sûresini okumadan yatma! (*Sümme nem*) Okuduktan sonra da sonra da...Alâ hâtimetihâ fe-innehâ berâetüm mine'ş-şirki. "Bunu okumak suretiyle şirkten kendini kurtarmış olursun."

m. Cennetin Kapısının Açılması

Dün bir hadîs-i şerîf yazıyordum, ki *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in ilk hadis-i şerifidir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²³

آتَى بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَسْتَفْتِحُ
فَيَقُولُ الْخَازِنُ مَنْ أَنْتَ فَأَقُولُ مُحَمَّدٌ
فَيَقُولُ بِكَ أَمْرٌ لَا أَفْتَحُ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ

(م.حم.وعبد بن حميد عن أنس)

²³ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.188, no:197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.136, no:12420; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.379, no:1271; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.119, no:400; İbn-i Ebî Âsım, *Evâil*, c.I, s.62, no:10; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.447; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.138, no:418; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.462, no:955; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.532, no:31890; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.I, no:2; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.9, no:1.

RE. 3/1 (*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti, feesteftihu, feyekülü'l-hâzinü: Men ente? Feekül: Muhammed. Feyekülü: Bike ümirtü lâ eftehu li-ehadin kableke.*)

(*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti*)
“Kıyamet günü ben cennetin kapısına gelirim. (*Feesteftihu*) O cennetin kapısının açılmasını isterim. Talep ederim, açın kapıları derim.”

İçeride Hâzin var, bekçi var, cennetin bekçisi kapıyı kolaycacık açmaz insana, evvela tahkik eder.

(*Feyekülü'l-hâzin*) “Cennetin bekçisi olan Hâzin isimli melek der ki: (*Men ente*) ‘Sen kimsin?’

(*Feekülü: Muhammed*) ‘Ben Muhammed-i Mustafâ’yım.’ derim. (*Feyekülü*) O zaman der ki o melek: (*Bike ümirtü en lâ efteha li-ehadin kablek*) “Senden önce bu kapıyı başka hiç kimseye açmamakla emrolundum.”

“Buyurun!” der, kapıları açar, Peygamber SAS de cennete girer. Cennete ilk girecek peygamber bizim peygamberimizdir. Halbuki Adem AS’dan beri pek çok peygamber gelmiş; Musa AS, İsa AS gelmiş. Adem AS’ın kendisi ilk peygamber... Fakat bunların hiç birisine ilk giriş şerefi verilmemiş. İlk giriş şerefi Cenâb-ı Peygambere verilmiş.

Ümmeti de hiçbir ümmet girmeden evvel cennete girecek. Yani biz girmeden, diğer Musa’nın da ümmeti vardı, İsa’nın da ümmeti vardı ama onlara da giriş memnûdur; biz gireceğiz ondan sonra onlar da, o zamanda iman eden mü’minler de girecekler.

Onun için cennet denince insanın hayalinde yani öyle lâlettayin bir zevk yeri gibi gelmemeli. Lâlettayin bir zevk yeri değil, güzellerin en güzelliği, en müstesna, en bahtiyarlık saadeti selâmeti orada...

Orada Hz. Allah Celle ve A'lâ'nın kendisini görmek şerefine nail olacağız, oradan göreceğiz. Cennete girilmeyince Allah-u Teâlâ'yı görmek mümkün değil. Binâen aleyh, cennete girmeyi isteriz ki, orada o Cemâl-i İlahî'yi müşahede edelim diye.

Yasin'i okuruz, estaîzü bi'llâh:

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ

(يس : ٥٥)

(*Inne ashàbe'l-cenneti fî şugulin fâkihûn*) [O gün cennetlikler, gerçekten nimetler içinde safa sürerler.] (Yâsin, 36/55)

Cennet ehline orada onların her istedikleri verilecek, envâi çeşit arzuları karşılanacak.

Bugün bir evde sabah kahvaltıya gitmiştik, tabii asansörler var, güzelce bindik rahat. Dedim, bak bu dünyada bu rahatlık ne güzel ama ahirette böyle külfete de lüzum yok; düğmeye basacaksın işte bazen kalkacak, bazen kalkmayacak; bazen arabanın kendisi yok, bekleyeceksin gelsin diyerekten... Cennette öyle iş yok, canının istediği vakitte derhal evinle beraber, sarayınla beraber istediğin yerde hazır olacak.

Onun için cennet çok müstesna bir yerdir. Allah cümlemize nasib etsin inşallah...

n. Yatağa Yatınca Okunacak Bir Dua

Beyhakî ve İbnü's-Sünnî Amr ibn-i Şuayb Rh.A'ten rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَقُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ
اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَمِنْ شَرِّ
عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ
رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونَ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّكَ
وَبِالْحَرِيِّ أَنْ لَا يَقْرَبُكَ

(ابن السنن، وأبو نصر عن محمد بن يحيى مرسل؛ أن ابن المغيرة شكى إلى رسول الل

صلى الل عليه وسلم، الأرق وحديث النفس بالليل، قال: فذكره، وقال:

شكا إليه من أهاويل فى المنام)

RE. 3716 (*İzâ eveyte ilâ firâşike, fekul: Eüzü bi-kelimâti'llâhit-tâmmâti min gadabihî, ve ikâbihî, ve min şerri ibâdihî, ve min hemezâti'ş-şeyâtîn, ve eüzü bike rabbi en yahdurûn; feinnehû lâ yedurruke bi'l-hariyyi en lâ yakrabüke*)

²⁴ Beyhakî, *el-Esmâ' ve's-Sıfat*, c.I, s.432, no:396; İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.423, no:746; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.357, no:41357; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.429, no:1544.

(*İzâ eveyte ilâ firâşike, fekul*) “Yatağına geldiğinde şöyle de:

(*Eüzü bi-kelimâti’llâhit-tâmmâti min gadabihî, ve ikâbihî, ve min şerri ibâdihi, ve min hemezâti’ş-şeyâtîni, ve eüzü bike rabbi en yahdurûn*)

(*Feinnehû lâ yedurruke bi’l-hariyyi en lâ yakrabüke*) “Eğer böyle dersen, sana bir şey zarar veremez; hatta onlar sana yaklaşamazlar bile.”

“—Uykuya yatmak istediğinizde bu duayı okuyun da öyle yatın!” buyurdular.

Çünkü bunun sebebi;

(*Enne ibne’l-muğîrete şekâ ilâ rasuli’llâhi salla’llâhu aleyhi ve selleme, el-eraka ve hadîsü’n-nefsi bi’lleyli*) “İbn-i Muğîre denilen zât Cenâb-ı Peygamber’e gelmiş;

‘—Yâ Rasûlallah, geceleri ben uyuyamıyorum. Uyku gelmiyor benim gözlerime ve birçok vesveseler, hayaller beni rahatsız ediyor, uykudan mahrum kalıyorum, demiş, uykusuzluktan şikâyette bulunmuş.”

(*Kâle fezekerehû*) Cenâb-ı Peygamber bu duayı tavsiye etmişler kendilerine:

“—Bu duayı oku yat, o zaman ne uykusuzluktan mahrum kalırsın, ne de şeytan vesveseleri de seni rahatsız eder.” demiş.

Bu bizim dua kitabımızda da yazılıdır, okumak isteyenler oradan da belleyebilirler:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ
وَعِقَابِهِ وَمِنْ شَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ
الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

(Eüzü bi-kelimâti'llâhit-tâmmâti min gadabihî, ve ikâbihî, ve min şerri ibâdihi, ve min hemezâti's-şeyâtîn, ve eüzü bike rabbi en yahdurûn) [Allah'ın gazabından, cezasından, kullarının şerrinden ve şeytanın vesveselerinden Allah'ın tam kelimelerine sığınırım! Ve onların başıma üşüşmelerinden Rabbim sana sığınıyorum.]

Cenâb-ı Hakk'ın gördüğümüz görmediğimiz birçok mahlûkları vardır. O görmediğimiz mahlûklardan insanlara bazen zararlar da olabilir.

Mikroplar da onların içerisine dahildir, onları da görmüyoruz. Görmediğimiz o mikroplar da ufacık bir mahluk işte, bazen insanların canına okuyabiliyor.

Bu çok dikkate şayandır, gözümüzün göremediği kadar olan ufacık o mahlûk, koskoca insanı hatta dünyayı bugün şaşırıttırıyor. Bir mikroptur; nereden geldi, nasıl oldu da koskocaman adamı yataklara düşürdü. En nihayetinde de adam ruhunu teslim etti gitti. Hakkından da gelinmiyor...

E ufacık mikrop nasıl koskocaman adamı devirebilir? İşte Allah-u Teâlâ'nın kudreti...

Nemrut tanrılık davasındaydı. İbrâhim AS'a karşı çıktı, onu ateşe attırdı. Allah korudu, ateş İbrâhim AS'ı yakmadı. Daha sonra Cenâb-ı Hak bir sivrisinek halk etti, o sinek Nemrud'un burnundan girdi, onun kafasına yerleşti. Hareket ettikçe beyni zonkluyordu, çıldıracak hale geliyordu. Ne yaptıysa kurtulamadı. Başına topuzla vurunca biraz rahatlıyordu. Başka türlü çare bulamadılar. En nihayet birisi bir tokmak patlattı, gitti ahirete vesselam...

o. Misafiri Yedirmek, İçirmek

İbn-i Asâkir Mikdâd ibnü'l-Esed RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁵

إِذَا بَاتَ الضَّيْفُ مَحْرُومًا فَحَقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ
نُصْرَتَهُ حَتَّى يَأْخُذُوا قِرَاهُ مِنْ ضَرَعِهِ وَزَرَعِهِ

(كر . عن المقداد بن الأسود).

RE. 3717 (*İzâ bâte'd-dayfü mahrûmen, fehakkun ale'l- müslimîne nusratehû, hattâ ye'huzû kırâhu min dar'ihî ve zer'ihî.*)

²⁵ Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.IX, s.82, no:791; Buhârî, *el-Künâ*, c.I, s.82, no:791;

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVIII, s.17; Mikdâd ibn-i Esved RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.252, no:25902; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.432, no:1548.

(*Izâ bâte'd-dayfü mahrûmen*) “Misafir yemek, içmekten mahrum olarak gecelemiş ise, (*fehakkun ale'l-müslimîne nusratehû*) ona yardım etmek, müslümanlar üzerine borçtur. (*Hattâ ye'huzû kırâhu min dar'ihî ve zer'ihî*) Hayvânî veya zirâî gıdalarından o misafire ikram etmeleri gerekir.”

Bu mühim bir şey... Hepimize her zaman misafir gelir, memleketimize misafir gelir. Şimdi bir hanım da gelmiş kapıda beni bekliyor, dedi ki:

“—Hastanede kızım var, şurada şu var, kocam öldü, şöyle zaruretim var, böyle zaruretim var, bana acaba yardım edilir mi burada?” diyerekten derdini döktü.

E biz de dinledik ama elimizden ne gelecek tabiatıyla...

Şimdi misafirin tabii bir dış memlekette geleni olur, bir de böyle camimize misafir olarak gelen garipler olur. Bu gariplerin müslümanların üzerinde bir hakkı vardır.

Bu sabah, Kuveyt'ten bir kitap yollamışlar bir kardeşe, o da bana hediye etti. Ben de açtım şöyle arasını, bir baktım, imandan bahsederken diyor ki: Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:²⁶

وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ وَاللّٰهُ

لَا يُؤْمِنُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَنْ

قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ

(حم.خ. عن أبي هريرة؛ حم. عن أبي شريح الكعبي)

RE. 456/6 (*Va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü. Kîle: Yâ rasûla'llah, ve men? Kàle: Ellezî lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Va'llàhi lâ yü'minü*) “Vallàhi iman etmiş olmaz! (*Va'llàhi lâ yü'minü*) “Vallàhi iman etmiş olmaz! (*Va'llàhi lâ yü'minü*) “Vallàhi iman etmiş olmaz!” diye böyle üç defa tekrarlamış.

(*Kîle*) Diyorlar ki: (*Yâ rasûla'llah, ve men?*) “Yâ Rasûlallah! Kim olduğunu söylemedin. ‘Vallàhi iman etmiş olmaz! Vallàhi mü'min olmaz! Vallàhi iman etmiş sayılmaz.’ dediğin kim bu böyle?”

(*Kàle*) Dedi ki: (*Ellezî*) “O şahıs ki, (*lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) komşusu onun ezasından, cefasından sâlim değildir.” Yani, “Komşusu kendisinden emniyette ve selâmette olmayan kimse, gerçek müslüman olmuş sayılmaz.” diyor Peygamber Efendimiz.

Sana sorsalar, “Mü'min kimdir?” diye, ne o dersin:

İşte namazını kılıyor, orucunu tutuyor, zekatını veriyor, *Lâ ilâhe illa'llah* diyor, Allah diyor, müslüman budur.

²⁶ Buhari, *Sahih*, c.XVIII, s.433, no:5557; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.385, no:27206; Ebû Şureyh el-Kâ'bî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hnbel, *Müsned*, c.II, s.288, no:7865; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VIII, s.308, no:13563; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.50, no:24885; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.338, no:2908; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.430, no:25238.

Bak Peygamber SAS Efendimiz ne diyor:²⁷

الْمُؤْمِنُ مِنْ أَمِنَهُ النَّاسُ

(حب.ك.ت.ن.حم.عن أبي هريرة؛ه.حم.طب.هب.اليزار عن فضالة بن عبيد؛

حم.حب.ع.عن أنس؛عبد بن حميد عن ابن عمرو)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâs*) “Mü'min o kimsedir ki, bütün insanlar ondan emniyettedir.” Nâs kendisinden emin olacak.

Herkes senden emin olduysa, senin şerrinden emin olduysa sen mü'minsin.

²⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.215, no: 2551; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.182, no: 4909; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.379, no: 8918; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.406, no: 180; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.54, no: 22; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.530, no:11726; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.475, no:8941; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.110, no:132; Ebû Hüreyre RA'dan;

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI s.420, no: 3924; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.22, no: 24013; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no:24; Taberânî, *Kebir*, c.XVIII, s.309, no: 796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.499, no: 11123; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.58, no: 3752; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:131; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.30, no:29; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.285, no:826; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.589, no:5625; Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12583; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:25; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.264, no:510; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.199, no: 4187; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no: 7432; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes RA'dan;

Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.1, s.135, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:739; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.102. no:24428.

Yine buyrulmuş ki:²⁸

الْمُسْلِمُ مَن سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

(خ. عبدین حمید عن ابن عمرو؛ م. عن جابر؛ حب. ك. ت. ن. حم. عن أبي هريرة؛

حم. طب. هب. البزار عن فضالة بن عبيد؛ حم. حب. ع. عن أنس)

(*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî*) “Müslüman o kimsedir ki, elinden, dilinden bütün müslümanlar selâmettedir.” Elinden, dilinden herkes emin olacak ki, sen müslüman olası!

²⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.1, s.13, no: 10; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.1, s.135, Abdullah ibn-i Amr RA’dan;

Müslim, *Sahîh*, c.1, s.65, no: 41, Câbir RA’dan;

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.215, no: 2551; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.182, no: 4909; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.379, no: 8918; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.406, no: 180; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no: 22; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.475, no:8941; Ebû Hüreyre RA’dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.22, no: 24013; Taberânî, *Kebir*, c.XVIII, s.309, no: 796; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.499, no: 11123; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.58, no: 3752; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.30, no:29; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.285, no:826; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.589, no:5625; Fudâle ibn-i Ubeyd RA’dan;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12583; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.264, no:510; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.199, no: 4187; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no: 7432; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:739; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.102. no:24428.

Elinden vedilenden mü'minler ve müslümanlar ne zaman rahat oluyorlarsa, selamette oluyorlarsa, huzurda oluyorlarsa o zaman müslümanısın, mü'minsin. Buna kimse bir şey demez.

Ama önüne geleni incitiyor, cebinden parasını alıyor, gırtlakını sıkıp bilmem ne yapıyor, şunu yapıyor bunu yapıyor. İstedığı zamanda da öldürebiliyor... İsterse başını secdeden kaldırmasın, mü'min olamaz.

Onun için, bir garip mü'min geldiği vakitte onun yardımına koşmak, onu misafir etmek müslümanların vazifesidir. Ona hiç olmazsa o akşamlık kendisinin, atının, hayvanının hatta köpeğinin de nafakasını o köylü, o kasabalı verecek o misafire. Hak bu... Vermiyorsa zorla alınacak, bu misafir aç kalmayacak, hayvanı da aç kalmayacak, hizmetçisi de aç kalmayacak. Hatta köpeği de aç kalmayacak. Bunların hepsinin nafakası müslümanların üzerine borç.

Müslümanlar kulakların üzerine yatarlar, "Bana ne!" derlerse, elbette bu hakkı Allahu Teâlâ nasıl alır alır!

p. Yatarken Okunacak Bir Dua

Bir tane daha okuyayım!

İbnü's-Sünnî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁹

إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَقُلْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ

وَضَعْتُ جَنْبِي طَهَّرْلِي قَلْبِي
وَطَيَّبْتُ كَسْبِي وَاعْفِرْ لِي ذَنْبِي

(ابن السني عن ابن عباس)

RE. 37/8 (*İzâ eveyte ilâ fırâşike, fekul: Bi'smike'llâhümme vada'tü cenbî, tahhir lî kalbî, ve tayyib kesbî, va'ğfir lî zenbî.*)

(*İzâ eveyte ilâ fırâşike*) “Yine yatağına geldiğin vakitte, (kul) şöyle de: (*Bi'smike'llâhümme vada'tü cenbî, tahhir lî kalbî, ve tayyib kesbî, va'ğfir lî zenbî*)

Bak ne güzel, kısacık dua!

Dört tane dua, ne dedi:

(*Bi'smike'llâhümme vada'tü cenbî*) “Yâ Rabbi, sanin isminle yanımı yatağıma koydum, yattım. (*Tahhir lî kalbî*) Benim kalbimi temiz eyle, kalbim temiz olsun benim.”

Şimdi yatıyorum, bir saat dinleneceğim. Vücudum nasıl rahatlayacaksa kalbimin de temizliğini senden isterim yâ Rabbi! Ben kalbi temiz olan insanlardan olayım, kimseye zararım olmasın, kimseyi incitmeyeyim.

²⁹ İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.III, s.354, no:707; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.330, no:41261; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.432, no:1547.

Onun için ayet-i kerimede buyuruluyor ki:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ

أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

(الشعراء: ٨٨-٨٩)

(*Yevme lâ yenfeu mâlün ve lâ benûn*) [O gün, ne mal fayda verir, ne de oğullar... (*İllâ men eta'llâhe bi-kalbin selîm*) Ancak Allah'a kalb-i selîm ile, temiz bir kalp ile gelenler o günde fayda bulur.] (Şuarâ, 26/88-89)

İşte bu kalbi selimi istiyor; “Yâ Rabbi! Benim kalbimi tâhir et, selim bir kalp olsun, selamette bir kalp olsun; kibri, gururu, benliği, envâi çeşit hasedi, ücubu, riyası olmasın.”

Halbuki en büyük belâlardan birisi de bizim için, biz biraz tahsilimizi yükselttik miydi bir gurur istila eder bizi, bir gurur bir varlık istila eder. Ondan sonra olur olmaz kimselere iltifat etmeyiz, selâm vermeyiz, sözünü dinlemeyiz, birçok felaketler... Bu en büyük bir yıkımdır! O senin sevmediğin, iltifat etmediğin insan belki ind-i ilâhiyede senden çok muhterem ve çok sevgilidir.

Senin bildiklerin neden ibaret zaten? Dünyanın şusundan busundan ibaret bir bilgi; buna niye mağrur oluyorsun? O zekâyı sana veren Allah Celle ve A'lâ'ya şükret ki, seni mümtaz bir insan yaratmış. Binâen aleyh Allah-u Teâlâ'nın yarattığı mahlûklara şefkat lazım.

Onun için diyorlar ki: İslâm iki şeyden ibarettir; birisi Allah’a ibadet, diğeri mahlûkuna şefkat... Allah’a kulluk, mahlûkuna şefkat... E biraz biz mağrur olduk muydu, o şefkat bizim üzerimizden kalkıyor, ondan sonra bir kibir, bir benlik, bir ücub benliğimizi istila ediyor, ondan sonra olur olmaz şeylere artık kulak asmıyoruz. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için yatağa girdiğin vakitte de ki;

“—Ya Rabbi, bana selamet ver! Bu bilgiyi sen verdin, varlığı sen verdin, sıhhati de sen verdin. Şimdi dinlenmek için yatıyorum, sen benim kalbimi temiz et!”

Çünkü kalbin temizliği senin elinde değil. O kalpler, bütün beşerin kalpleri Allah-u Teâlâ’nın yed-i kudretindedir. Dilediği vakitte öyle yapar, dilediği vakitte böyle yapar. Binâen aleyh;

“—Yâ Rabbi, benim kalbimi tâhir et, temiz et; herkesin seveceği bir kul olayım, senin de razı olacağın bir kul olayım!”

Daha bununla beraber, (*Ve tayyib kesbî*)
“Kazancımı da temiz et yâ Rabbi, tayyib et.”

Tıyb başka, *halâl* başkadır ha! *Tıyb* başka, bak tayyib diyor burada.

“—Kesbimi, kazancımı tayyib et yâ Rabbi”

Tayyib ne demek?

Kazandığınız, helâlden kazandığınız paralar helaldir ama, meselâ ezân-ı Muhammediye okunmuş. Ezân-ı Muhammediye okunduğu

vakitte bir müşteri de gelmiş, satarız hakkımızdır ama tıyblikten çıkarız. O zaman diyecek ki:

“—Kardeş! Bak ezan okundu, Allah’ın daveti var şimdi, biz oraya gitmekle mükellefiz. Namazdan sonra gelebilersen gel veyahut başka yere git! Ben şimdi ibadete gidiyorum.”

Bu ibadetle yapılan kazanç tıybdır. Eğer yine satarsan, namazı da sonra kıalarsın, o da caiz; fakat tıyb olmaz, helallikte kalır. Ama burada diyor ki;

“—Yâ Rabbi! Benim kesbimi tıyb eyle!” diyor.

Çok dikkatli olayım kendime, helâlin üstünde bir ihtimam göstereyim. Çünkü vücudumuz yediğimiz yemeğe göre hazırlanır. Helâl yiyen insanlardan daima iyi şeyler sudûr eder, iyilikler sudûr eder. Helali bırakıp haramla geçinen kullardan hayır olmaz. Çünkü o haramlar insanları hayırlara sevk etmez. Onun için kazanca çok dikkat etmek lazım.

(*Va’ğfir lî zenbî*) “Bir de günahlarım var yâ Rabbi! Onların da mağfiretini senden isterim.” diyerekten yatmadan önce dua etmeli...

Allah cümlemizin kusurunu affetsin...
Tevfîkât-ı samedâ- niyyesine mazhar etsin...
Sevdiği ve razı olduğu kulların arasına kabul buyursun inşallah...

r. Elçinin Güzel Yüzlü Olması

Hakîm-i Tirmizî, Taberânî, Bezzâr ve Ukaylî Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁰

إِذَا بَعَثْتُمْ إِلَى رَسُولًا فَاجْعَلُوهُ

حَسَنَ الْوَجْهِ حَسَنَ الْإِسْمِ

(الحكيم، بر، عق، طس عن أبي هريرة).

RE. 37/14 (*İzâ beastüm ileyye rasûlen, fe'c'alûhü hasene'l- vechi, hasene'l-ismi.*)

(*İzâ beastüm ileyye rasûlen*) “Bana elçi gönderdiğiniz zaman, (*fe'c'alûhü hasene'l-vechi*) güzel yüzlüsünü seçin de öyle yollayın!”

Dikkat edin ama, Cenâb-ı Peygamber bakın ne diyor?

“—Bana elçi göndereceksiniz, göndereceğiniz elçilerin arasında gelecek insanların güzel yüzlü olmasını seçin, o güzel yüzlüyü bana yollayın!”

(*Hasene'l-ismi*) “Adı da güzel olsun ama...”

Demirden topraktan olmasın adı, taştan buluttan olmasın, güzel isim olsun; Ahmed, Mehmed, Hasan, Hüseyin... gibi güzel isimlerden olsun!

³⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Esvat*, c.VII, s.367, mo:7747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.221; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.I, s.305; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.449, no:8630; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.281, no:537; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyî*, c.II, s.352, no:750; Ukaylî, *Duafâ*, c.V, s.482, no:1295; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.271, no:1054; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.93, no:12830; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.80, no:14927; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.II, s.442, no:1571.

Cemaat toplandı namaz kılınacak... Eskiden böyle vazifeli imamlar yoktu, önüne gelen, kendisinde kabiliyet bulunan insanlar geçer, namazları kıldırırıldarı.

Hep sulehâdan insanlar, güzel insanlar, akıllı başlı, yaşlı başlı adamlar... Namaz kılınacak, birisinin imam olması lazım, kimin imam olması lazım, hepsi de fakih sâlih adamlar?

O zaman diyor ki: (*Feahsenühüm vechen*) “İçlerinde güzel yüzlüsü kim ise, o geçsin imamete!” diyor.

İmamlık için 15 kadar şart var böyle. O 15 şarttan evvelkisi yüzü güzel olması.

“—Hepsinin de yüzü güzel?”

O zaman başka şeyler ararız.

Demişler ki:

“—Yüzü güzel olunca şehveti tahrik etmez mi?”

Hayır, yüzü güzelden maksadımız tenâsübü endam sahibi olsun. Bazı insan kambur olur, boyu pek alçak olur, kendisi çok şişman olur, şaşı olur, sağır olur, kulakları duymaz olur, tenâsübü endâm denilen şey bulunmaz. Onun için, yüzü güzellikten murad, tenâsübü endâma sahip insan olsun demektir.

s. Kulların Birbirini Affetmesi

İbn-i Ebi'd-Dünyâ Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³¹

إِذَا بَعَثَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَادَى

مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ ثَلَاثَةَ أَصْوَاتٍ

يَا مَعْشَرَ الْمُؤَحِّدِينَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ عَفَا

عَنْكُمْ فَلْيَعْفُ بَعْضُكُمْ عَنْ بَعْضٍ

(ابن أبي الدنيا عن أنس).

RE. 37/15 (*İzâ beasa'llâhü'l-halâika yevme'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin min tahti'l-arşı. selâsete esvâtin: Yâ ma'sere'l-muvahhidîne, inna'llâhe kad afâ anküm, felya'fü ba'düküm an ba'din.*)

(*İzâ beasa'llâhü'l-halâika yevme'l-kıyâmeti*) “Cenâb-ı Hak kıyamet gününde bu halkı huzurunda topladığı zaman, (*nâdâ münâdin min tahti'l-arşı selâsete esvâti*) Arş'ın altından bir münâdi üç kere nida eder.”

Ne der?

(*Yâ ma'sere'l-muvahhidîne*) “Ey muvahhidîn toplulukları, ey tevhid toplulukları, ey müslümanlar, ey ehli iman! (*Inna'llâhe kad afâ anküm*) Allah sizi mağfiret eyledi. (*Felya'fü ba'düküm an ba'din*) Sizin de bazınızın bazınızda hakları vardır, siz de o hakları affedin!”

³¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.74, no:292; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.441, no:1566.

Yani siz de haklarınızı affedin, Allah sizi affetti. O zaman işte herkes birbirini affedip inşallah cennete giren kulların arasına dahil edecek. Allah cümlemizi dahil eylesin...

Bir de salât ü selâm okuyalım da öyle ayrılalım: “*Allaahümme salli alâââ seyyîdinaaa, muhammedinin nebiyyil ümmiyyi ve alâ... Aalihiii ve sahibihiii ve sellim.*” (3 defa)

Cenâb-ı Hak cümlemizi Peygamber SAS Hazretleri'nin şefaatine mazhar eylesin...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

29. 02. 1976 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

